

Akugu Zi EBERE

Lende 'Ba Boko'ba

¹ Pa tönë molo bine Boko'ba oloma 'deni rɔ tilende gɔ a ma gege zi 'bu ze löbu ga mii konzi ti bɔ kumë lende ni.

² Tine ma giri nime mii kada ame 'deni rɔ ɲburunjburu mo ne, kole abo ame bo ki'di 'deni rɔ bɔ dɔ wa pili ne na bo koja 'deni kako kilende zize. Ti bo na me Boko'ba ko'ba wa pili 'ba dɔlinɔ nime.

³ Bo na rɔ bi kɔpɔ ma löbu 'ba Boko'ba, kïnë bo rɔ kïnë Boko'ba. Tigɔ 'ba lende abo na me ki'di wa pili 'deni këdii kö'bö mii gɔ bi mo ga. Bo aka 'deni kurögö ze yaga di mii lende kényë ze ga na me bo kari 'deni mítɔrɔ koloma dɔ dörri Boko'ba tigɔ dɔ kiteli.

⁴ Bo na Boko'ba ki'di 'deni mbiri löbu di dɔ malayika ni kɔzɔ möyi ma ki'di dɔ bo rɔ kole, ame kina mbiri di dɔ möyi malayika ne.

⁵ Me malayika ma yala na Boko'ba kilende ra teyi kiya te, "Nii na rɔ kole ma. Tɔne ma na 'deni rɔ 'bu yi"? Me tönë 'dɔ bo kiya gbii te, "Ti mëdii rɔ 'bu zi bo kina ti bo këdii rɔ kole ma," ne bo iya dë gɔ lende 'ba malayika ma kɔtɔ mɔtɔ.

⁶ Mii kada nima bo Boko'ba këdii ko'dɔ 'deni to ja kole dɔndende abo nime kako mii dɔlinɔ bine ne, bo iya gbii te, "Malayika ma ga pili ti kïlëlu bo."

⁷ Lende 'ba malayika abo ga 'ba Boko'ba na bo kiya kɔzɔ a nime te, "Boko'ba i'di lịjɛ malayika abo ga rɔ lili, lịjɛ bɔ laja abo ga rɔ pa'do."

⁸ Tine lende ma bo kiya gɔ kö'du 'ba kole abo na te, "Ni Boko'ba, kiti 'bì ti kö'bö rɔ ɲburunjburu, ko'dɔ lende laka ɲburu mì nere löbu 'bì.

⁹ Ako'dɔkɔ 'bì rɔ lende laka, o'ji lende kënyë. Gɔ kö'du mo na me bo Boko'ba 'bì ko'dɔ yi mbiri löbu ti lɔnɔ mo kebe 'ba lèpi yi ga."

¹⁰ Boko'ba iya gbì te, "Nere, ni o'ba wa pili 'deni di bi tisaki mo, dɔyayi ni ti mítɔrɔ közìyi na ko'ba.

¹¹ Lịjɛ pili ti kote rönni tine ni 'beyi ti kö'bö ɲburu. Lịjɛ ti kondë kɔzɔ bɔnɔgɔ,

¹² ti kukoku lịjɛ kɔzɔ bɔnɔgɔ ɲgɔrɔ, kutɛ lịjɛ ti ma la'ja. Tine ni 'beyi ö'bö te gɔ bi mo, loma 'bì ote röni dë."

¹³ Malayika ma yala na Boko'ba kiya ra teyi te, "Oloma dɔ dörì ma bine ɲbö mi'di yi ka'da bɔ ya 'bì ga"?

¹⁴ Ne tine ndəbɔ 'ba malayika ni 'deni rɔ wa'di? Lịjɛ na rɔ bɔ ndəbɔ zi Boko'ba, tokɔnyi ame ga kédì kɔmɔ di mì tölë ne.

2

Kɔnyi Löbu 'Ba Boko'ba

¹ Gɔ kö'du mo nati zize 'dɔ dogbɔke rɔze laka gɔ lende laka naga nime duwöke ne kö'bö dɔze kinza debe dɔcɔke ra.

² Dongɔke 'deni kö'du ki'di 'ba Boko'ba ma tönɛ ga malayika kuwówö zi 'bu ze löbu ga ne rɔ

ma kodɔrɔ. Kina me lijë ame ga pili kinda'ba dë
ala kuwö dɔmo dë ne ndoro mo asi 'deni rönni.

³ Tine ze ma 'beze ti dɔmɔke tondo ɔdɔ kiya
te debe dilagike kɔnyi löbu 'ba Bɔko'ba nime bo
kɔmɔ ze 'deni ti kole abo di mii tölë ne ra yaga?
Nere Yësu na kuwówö lende nime 'deni dɔgba.
Kina me lijë ya ma kuwö di kpa bo mo ga ileme
'deni zize ma këdï rɔ ma kodɔrɔ.

⁴ Kina Bɔko'ba ileki gɔmo 'deni gbii teyi, ëdï rɔ
ma kodɔrɔ. Bo o'dɔ gɔ koto ma konzi 'deni, bo
koza Nyï Kɔtɔ Laka abo zize kɔzɔ ma bo kiteri.

Bɔ Dɔlinç

⁵ Tine malayika na dë bo ki'di rɔ bɔ dɔlinç
nime 'dë këdï kako ne, ame mëdï mugu lende
mo ziye ne.

⁶ Römöyi ugu 'deni mii gɔ bi mɔtɔ mii buku 'ba
Bɔko'ba yayi, iya te, "Bilaka lesi mo ga lijë wa'di
ga na yɔ 'dɔ nii Bɔko'ba komeri lende 'bënni, ki'di
kɔ'ɔ röyï?

⁷ Tondo kileki tigɔ 'bënni ŋgi ŋge töti titiyi di
zi 'ba malayika ni? Tine odɔ rɔ löbu 'deni dönni
ti lende koro mo,

⁸ ki'di lijë rɔ bɔ dɔ wa pili."

Iya röni 'deni bine tégë, "Bɔko'ba i'di bilaka
lesi 'deni rɔ löbu 'ba dɔ wa pili," kinza kola ma
koto yaga. Ne ma giri nime doŋgɔ 'deni bilaka
lesi inza ti közi kakpa dɔ ɔtɔ pili na me nati.

⁹ Tine Yësu na do'ja 'deni kinda'ba rɔ löbu ni
ti lende koro mo gɔ gomɔ nime bo kombi mii tölë
abo ne. Tondo te yɔ na Bɔko'ba kileki bo ŋgi ŋge
töti titiyi di zi malayika ni ŋgi kinza tigɔ 'dɔ bo
kölë gɔze bilaka pili.

¹⁰ Bo Boko'ba na ko'ba wa pili ki'di gbii këdi koloma kö'bö mi gø bi mo ga. Kina èdi ñgi rø ma laka 'dø bo ki'di Yësu kinda'ba rø löbu ma laka abo ti tombi gomø. Römöyi Yësu ɔmɔ kole ma konzi 'ba Boko'ba 'deni ko'de kako mi löbu abo.

¹¹ Bo na ki'di ze 'deni rø ma kɔpɔ rø bilaka 'ba Boko'ba. Kina me ze pili 'deni rø kole 'ba 'bu kɔtɔ ti bo. Gø lende mo na tìdëkì ze rø löndö inza kaya rø bo.

¹² Kɔzɔ ame bo kiya te, "Boko'ba, ti miya lende 'ba löbu 'bi zi löndö ma ga. Ti mìlëlu yi mi kpa kɔtɔ 'bënni."

¹³ Bo iya gbii te, "Ti mi'di dɔma gø lende 'ba Boko'ba." Kina bo kiya gbii te, "Ma na me bine ti kole ame ga Boko'ba ki'di 'deni zö ne."

¹⁴ Tine kɔzɔ ame ze kole mo ga nime rø bilaka lesi yida røze te ti roma teyi ne, gø kö'du mo na me Yësu kako 'deni rø bilaka lesi kɔzɔ ze te 'dø bo kölë gø bo kicaca dø tigɔ 'ba Satani bɔ dɔ tölë tönë yaga

¹⁵ 'dø kope ze yaga rø dø ñgölö di mi loma tö'bö ñburu rø atɔli ze nime bine di zi tikere 'ba tölë ne.

¹⁶ Dikali 'deni malayika na dë bo kokɔnyi. Römöyi ugu 'deni mi buku 'ba Boko'ba iya te, "Kupö Abarayama ga na bo kokɔnyi."

¹⁷ Omba kina me ki'di 'dø bo kako gbii kɔzɔ kìnë ze löndö bo ga te ne 'dø bo këdi ti mi këyi ti mi koñmi to'dø ndɔbɔ 'ba Boko'ba laka rø bɔ akumu ma löbu 'dø ki'di Boko'ba kola bilaka abo ga gø lende kënyë.

¹⁸ Bo ti kɔ'bɔ tokɔnyi ma Satani këdi kiyari naga 'deni ñgi römöyi iyari gbagba bo 'deni gbii tara bine bo kombi gomø mo.

3

Yēsu Ni Ti Musa

¹ Kina ti kpe löndö ma ga ame pili Bəko'ba kidëki ye 'deni rɔ 'ba bo ga ne, omerike lende 'ba Yēsu nime Bəko'ba koja 'deni zize rɔ bɔ akumu ma löbu dutike 'deni gɔ lende mo ne.

² Ndəbɔ ame Bəko'ba ki'di bo teyi ne bo o'dɔ 'deni laka kɔzɔ 'ba Musa ame ko'dɔ liŋɔ 'ba Bəko'ba ne tara.

³ Tine rɔ löbu ma 'ba bo mbiri kebe 'ba Musa kɔzɔ ame rɔ löbu 'ba bɔ kubö rö na mbiri kebe 'ba rö mo ne tara.

⁴ Rö pili èdī ti bɔ kubö mo ga teyi. Tine Bəko'ba na ki'di wa pili mii dəlinɔ nime.

⁵ Musa o'dɔ ndəbɔ 'deni laka kɔzɔ 'ba bɔ laja tara liŋɔ 'ba Bəko'ba bo kileme wa ma Bəko'ba këdi kuwówö kada mɔtɔ.

⁶ Tine Kurisítö o'dɔ ma 'ba bo 'deni laka kɔzɔ kole 'ba bɔ liŋɔ ame bo na mbiri dɔ liŋɔ nima ne. Kina ze na ti dëdike ñgi mii liŋɔ abo ɔdɔ kiya te dö'böke ñgi ti mii këddi ti'di dɔze gɔmo ma dëdii do'jake yéyi di zi Bəko'ba.

Lömu 'Ba Bəko'ba

⁷ Kina kɔzɔ ma tönë Nyi Kötɔ Laka kiya te, "Mii kada nime tɔne ɔdɔ kuwöke mugu bo Bəko'ba kilende ziye

⁸ kinza kö'böke dë rɔ minyi kɔzɔ 'ba 'bu ye löbu tönë ga bine kilagi Bəko'ba di yi mökö kudölü bo ne.

⁹ Bəko'ba iya 'deni te, 'Lijë o'ja wa ma mo'dɔ zinni mii kɔmɔ kɔc 'butë sowɔ pele tine lijë udölü ma 'biri.

10 Gō lende mo na yİMö kata rÖnni miya te, “Lijë uwö dōma dë, lijë kō'bō ḥgi ḥburu rō toco yaga di mī kōri ma.”

11 Kina yİMö kata ḥgi mulömu rō dök'i'di kata miya te, “Lijë inza kōdō du te mī bi 'ba rō kindawo ma.””

12 Kina me ti löndö ma ga, ongōke rōye laka kinza nī mōtō kinda'ba dök'i'di kōlu dë, ame kēdī ki'di yi nī mōtō kō'bō ḥgi kinza ki'di döyi kpe gō lende 'ba Bōko'ba kebe za kaŋgi mōkō di rō Bōko'ba bō dīdī ne.

13 Rō kōmō lēndö lōbu nime pili ɔdō kēddīke gba mī kada mo tōnē Nyī Kōtō Laka kēdī kīdēki rō “Tōne” ne, ö'bōke toco mī kēddī rō gō rōye tō'bō mī kōri 'ba Bōko'ba kinza lende kēnyē kōtō yi nī mōtō ra kōwō yaga ki'di yi rō minyi.

14 Di bi tisaki mo di'dike dōze 'deni ḥgi gō lende 'ba Bōko'ba kinza a mōtō ma rō ma kīlīkō yİMö. Kina ɔdō dō'bōke ḥgi nduwē tara rō ḥburuṇburu mo dēdīke 'deni rō lēpī ma laka zi Kurisitō.

15 Lende nime iya rōni 'deni te, “Mī kada nime tōne ɔdō kuwōke mugu bo Bōko'ba kilende ziyē, kinza kō'bōke dë rō minyi kōzō 'ba 'bu ye lōbu tōnē ga bine kilagi lende 'ba Bōko'ba ne.”

16 Tine yē mo ga na rō bō kuwō lende 'ba Bōko'ba mo naga nime kebe kilagi ne ya? Lijë na rō ya ame ga pili Musa kokōko koja yaga di Ezipeto ne.

17 Yē ga na mī Bōko'ba kata rōmo kōmō kō mo 'butē sowō ne ya? Lijë bilaka kōtōkōtō naga nime na. Gō lende kēnyē 'bēnni na lijë kōlē ḥgi pili kote dönni yī mōkō yayi.

18 Ne ame Boko'ba kulömu lijë kiya te, "Lijë inza kodo mii døyayi ma ame 'doo mi'di lijë kindawo rönni di teyi ne," yë ga na bo këdi kiya? Lijë bilaka koto'koto naga nime na gbii römöyi lijë uwö dö bo dë.

19 Kina me dikalike 'deni a ma kota lijë kinza ki'di lijë kodo dë mii yayi nima na rö tilagi ti'di dönni go lende 'ba Boko'ba.

4

1 Kina me Boko'ba kose 'deni zize bine te bo ti ki'di ze dödöke mii bi 'ba rö kindawo. Kina ti ongöke röye laka kinza ni mötö kari kolo'bö 'bëyi ra kori kinza ma kodo yimo.

2 Römöyi ze duwöke lende 'ba Boko'ba 'deni gbii kozö 'benni 'ba 'bu ze löbu tönë ga. Tine tuwö mo ñge tara okonyi lijë dë römöyi lijë i'di dönni dë gëmo. Kina me lijë mo nime ömö ga dë mii bi 'ba rö kindawo mo tönë.

3 Ze ma di'dike döze go lende abo 'ba Boko'ba naga ze na dömöke 'deni teyi, kozö ma bo kiya tönë te, "Yimö ata rönni mulömu lijë te, 'Lijë inza kodo mii døyayi ma ame 'doo mi'di lijë kindawo rönni di teyi ne.' " Tine bo ote ndöbö abo ga 'deni pili mii kada 'ba to'ba dölinjö.

4 Römöyi ugu 'deni mii go bi mötö mii buku 'ba Boko'ba yayi go kö'du 'ba tö'dö dö modömoriyö iya te, "Mii tö'dö dö modömoriyö Boko'ba indawo rö bo 'deni di pötö ndöbö pili abo ga."

5 Kina me kileki kiya go lende 'ba rö kindawo nime 'böwu gbii te, "Lijë inza kodo mii døyayi ma ame 'doo mi'di lijë kindawo rönni di teyi ne."

6 Lijë ma dögba mo naga nime kuwöwö lende naga nime zünni ne ɔdɔ ga dë du te mii gɔ bi 'ba rɔ kindawo nima gɔ lende kinza kuwö 'bënni. Ola 'deni zi ya mɔtɔ ga na 'dɔ kɔdɔ teyi.

7 Kina me Bɔko'ba koza kada mɔtɔ 'deni kidëki möyï mo rɔ "Tɔne" ki'di Dawidi kilende gɔmo tönë bine di pötö kɔmɔ kɔɔ konzi 'deni kiya te, "Mii kada nime tɔne ɔdɔ kuwöke mugu bo Bɔko'ba kilende ziye, kinza kɔ'böke dë rɔ minyi."

8 Ne ma kiya te Yësuwa këdii kokɔkɔ bilaka naga nima ra kömö mii gɔ bi 'ba rɔ kindawo mo nime dëne Bɔko'ba inza kiya lende 'ba kada mɔtɔ kpe.

9 Dëmba tine, gɔ bi 'ba rɔ kindawo 'ba Bɔko'ba ëdii ë'bëni ka rɔ ma sari koda ma 'ba bo ga.

10 Bɔ ame kari 'deni kɔdɔ teyi ne ti kindawo rönü ŋgi di pötö ndɔbɔ pili kɔzɔ 'ba Bɔko'ba.

11 Kina ti dogbɔke rɔze laka 'dɔ dömöke gɔ bi nima tindawo rɔze kinza ni mɔtɔ kebe kɔcɔ ra yaga gɔ lende kinza kuwö kɔzɔ 'ba 'bu ze löbu ga tönë bine ne.

12 Römöyï lende 'ba Bɔko'ba na rɔ dëdii kitigɔ kiteli kulu ma kapa ame këdii kirati bi ŋgi koke mɔrɔ 'ba mii ti kpa dɔmoso ni pili yaga ne. Bo ote gɔ meri ti ako'dɔkɔ 'ba mii dökï'di bilaka 'doyi.

13 A mɔtɔ inza di mii löŋgö wa naga nime bo ko'ba ne rɔ ma kusu di kɔmɔ bo Bɔko'ba. Wa pili yaga bi kɔpɔ zi bo. Bo na ti kari kititi kpeze pili gɔ ni mɔtɔ kiyëti gɔ ako'dɔ 'bi.

Bɔ Akumu Ma Löbu

14 Ne kinza dolake gɔ wa ame di'dike dɔze 'deni gɔmo ne dë kpe. Römöyï le'jete dëdike 'deni ti

bɔ akumu ma löbu ame kari 'deni ɳbö mítɔrɔ zi Bɔko'ba, om̩ba kina rɔ kole abo Yēsu.

¹⁵ Bo bɔ akumu ma löbu 'beze inza ɳgi tara komeri a mɔtɔ rɔ tikejme ze dë. Tine dëdïke 'deni ti bɔ akumu ma löbu ame Satani kopi röni 'deni gɔmo kiyoɔɔ konya dön̩i, ko'dɔ a mɔtɔ rɔ lende kënyë dë ne.

¹⁶ Kina dakoke ti rɔ dɔ ɳgölö kɔmɔ bo Bɔko'ba 'dɔ bo kɔŋgɔ lisa 'ba rɔze, ko'dɔ mii këy̩i zize kokɔnyi ze mii kada mo ame odo kömö 'deni dɔze.

5

¹ Bɔ akumu ma löbu pili igeli di mii löngö bilaka lesi ki'di to'dɔ ndɔbɔ 'ba Bɔko'ba gɔ ya ma laki pili, to'de kpa köz̩i ti akumu toŋma mo zi Bɔko'ba gɔ lende kënyë 'bënni ga.

² Lijë gbii rɔ bilaka kinza tigɔ, tine lijë ikali gbii tiliya rönni zi ma rumö kölu 'deni kinza kikali a mɔtɔ rɔ lende 'ba Bɔko'ba dë naga.

³ Lijë bɔ akumu ma löbu ni gbii rɔ bɔ lende kënyë kina lijë këdi ko'de akumu gbii gɔ lende kënyë ma 'bënni ga kɔtɔ ti 'ba bilaka ma laki.

⁴ Bɔtɔ mɔtɔ i'di röni dë gɔ dön̩i rɔ bɔ akumu ma löbu. Bɔko'ba na këdi kidéki wa mii ndɔbɔ nime kɔzɔ ame bo kidéki Arona ne tara.

⁵ Kina gbii tara Kurisitö na dë ki'di rɔ bo mii löbu nime tedi rɔ bɔ akumu ma löbu. Tine Bɔko'ba na kiya zi bo te, "Nii na rɔ kole ma. Tɔne ma na 'deni rɔ 'bu yi."

⁶ Mi akugu mɔtɔ gbii yayi bo iya te, "Ti kö'bö rɔ bɔ akumu ma ɳburunjburu kɔzɔ 'ba Malekisedeke."

7 Mĩ kada 'ba loma abo 'ba Kurisitö mĩ dɔlinɔ bine bo oma'jo rɔ bo 'deni zi Bɔko'ba rɔ ma kembe ti monɔ römöyi Bɔko'ba na kɔ'bɔ tɔmɔ bo di mĩ tölë. Akititi abo ga Bɔko'ba uwö 'deni ŋgi römöyi bo uwö dɔ Bɔko'ba.

8 Bo pele rɔ kole 'ba Bɔko'ba tine mĩ gomɔ nime na bo kikali ŋgi tuwö dɔ Bɔko'ba na tondo.

9 Kina odo bo kikali 'deni lakà tara tine bo na 'deni kileki yaga nati rɔ ŋgira'da 'ba tɔmɔ di mĩ tölë ma ŋburunjburu zi ma kuwö dɔ bo naga.

10 Kina me Bɔko'ba kidéki bo 'deni rɔ bɔ akumu ma löbu kɔzɔ 'ba Malekisedeke.

Lende 'Ba Do Koto

11 Mëdï ti lende ŋbanji 'dɔ tiya mo ziye gɔ kö'du nime tine a mo bi 'ba tuyëti mo ziye pele injana ma 'deni römöyi kpe dɔye irindi kulöwö.

12 Dëne a nime tönë mɔlo bine ne kpe na 'deni le'jete këddi kiyandike ya mɔtɔ ga 'bato. Ne 'böwu o'dɔkɔke gba 'dɔ bilaka na kiyandi ye ti bi tisaki 'ba lende 'ba Bɔko'ba nime. Kpe 'deni ŋgi ka rɔ kole kuru ame kikali tonyo a ma kitigo dë këdi kulu ma 'bëni gba rɔ mba ne.

13 Bɔ ame gba rɔ kole kuru këdi kulu 'bëni nge rɔ mba ne ikali a ma laka dë mĩ loma 'bëni.

14 Tine akonyo ma kitigo nge zi bulöbu ame kinene dɔ wa naga nime 'deni 'doyi mĩ loma abo kikali ma laka ti ma kënyë mo ne.

6

1 Kina ti, dolake dɔzɔli 'ba akiyandi 'ba Kurisitö tönë ga töti titi gɔze deseke te mbowa dɔgba mĩ 'ba bulöbu. Akiyandi ma dɔgba tönë

kiya röni bine rɔ dɔ koto di mii lende ma yawa
ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba

² ti bapatisi ni ti közi ki'di 'ba yëyi mo ti tɔdɔ
'ba töku yaga di mii tölë ti kada 'ba burë ma rɔ
ŋburunjburu ne minza kpe mileki miyandi gɔmo
teyi ziye.

³ Tine deseke mbowa dɔgba. Kina ɔdɔ Bɔko'ba
ko'dɔkɔ ŋgi zize wa nime na ti do'dɔke.

⁴ Ne 'benni lijë ame ga kebe koga kpenni 'deni
gɔ Kurisitö ne kɔri mɔtɔ inza kpe zinni totɔ
dönni timo. Römoyi pa tönë bine lijë oloma 'deni
mii bi kɔpɔ 'ba Bɔko'ba. Kpa közimo ga lijë o'ja
'deni gbi, kodɔ Nyi Koto Laka dönni koto tize.

⁵ Lijë kikali laka 'ba lende 'ba Bɔko'ba 'deni gbi
yaga ti tigɔ 'ba ŋere löbu abo ame këdi kako ne.

⁶ Tine pele te lijë ebe 'böwu koga kpenni gɔmo
yaga rɔ dɔ domo. Kɔri mɔtɔ inza kpe zinni nati
ma 'dɔ lijë koto dönni timo, lijë na 'deni këdi rɔ
tutötü kole 'ba Bɔko'ba këdi kodo lanja rɔmo.

⁷ Ikalike 'deni, yayi ame këdi kuwë mini 'ba
tɔrɔ ma këdi ka'di koja akonyo zi bilaka ma
korɔ'dɔ mo ga ne na ti yëyi di zi Bɔko'ba.

⁸ Ne yayi ame kebe koja ma 'beni rɔ kono ni ti
wuru ne ŋgi rɔ a yawa. Usönö 'deni konma yaga
ti pa'do.

⁹ Ne kpe löndö ma ga ma mɔ'ɔ ye kulowö naga
nime, kɔzɔ ame dëdi dugu wa naga nime pele
kulowö rɔ ma kata ziye te ne dikali ŋgi kpe éddi
karike ti kɔri ma laka ame rɔ 'ba tɔmɔ di mii tölë
ne.

¹⁰ Burë ko'dɔ abo 'ba Bɔko'ba na rɔ ma kodɔrɔ.
Bo inza ki'di kɔnyi 'be tönë ko'dɔke zi bilaka abo

ga nduwë gba ko'ja kabate ne kudölü di dō bo römöyi ileme ḥgi ḥ'cke bo.

¹¹ Ma diteri 'beze kulöwö ziye nü mōtō önyö ḥburu gōmo kōzō a nime te 'dō kari ko'ja kpa kōzimo tönë ga këddi ti kōmō ki'di gōmo ne ḥgi pili.

¹² Kinza ko'dō tikëpi dë, oloma kōzō ya ma ki'di dönni 'deni gō lende 'ba Bōko'ba ti mī këddi naga tara ame lijë na ko'ja yëyï tönë Bōko'ba kulömu mōlo ti'di mo 'deni ne.

Yëyï 'Ba Bōko'ba

¹³ Mī kada nima Bōko'ba kiya te bo ti ko'dō yëyï zi Abarayama ne bo o'dō lömu 'deni teyi. Tine a mōtō inza mbiri di dō bo Bōko'ba 'dō bo kulömu rō bo timo. Gō kö'du mo na bo kulömu ti möyi bo Bōko'ba.

¹⁴ Bo iya te, "Ti mo'dō yëyï ma laka zïyï. Kupö yï kara konzi."

¹⁵ Tine Abarayama oloma ḥgi gōmo kōwō liya ti mī këddi ḥbö bo ko'ja yëyï nima Bōko'ba kulömu zi bo ne.

¹⁶ Kina me ma 'beze 'ba bilaka ḥdō dëdī do'dōke lömu möyi ame mbiri löbu di dōze ne na debeke tulömu rōze timo tote lende pili.

¹⁷ Kina Bōko'ba kulömu rō bo gbï tara gō wa ame ga bo kiya ne 'dō lijë ame ga pili këdi ko'ja yëyï abo ne kikali ḥgi bo inza kpe kuyï mī lende abo.

¹⁸ Kina me 'deni yëyï 'ba Bōko'ba ileme röni 'deni nati laka ti wa rïyö, lende kiya ni ti lömu abo 'ba Bōko'ba. Wa rïyö naga nime bëti inza yïmo kina bo uyï yïmo dë gbï. Kina me ze ma dirinjake 'deni toma konyi di zi bo Bōko'ba naga

ocɔ mii këddi 'deni zize tö'bö ti kɔmɔ ki'di gɔ yëyi nima.

¹⁹ Ze 'deni ti kɔmɔ ki'di gɔ yëyi nime Bɔko'ba kiya te bo ëdii ki'di zize ne. Kɔmɔ ki'di ze gɔmo na 'deni rɔ lösii ame kosi didi ze rɔmo kinza darike ra kpe bitɔ di rɔ bo Bɔko'ba. Kɔmɔ ki'di ze nime na kinda'ba ze 'deni ŋgi koto ze ŋbö gönyi bɔŋgɔ 'ba mii rö löbu 'ba Bɔko'ba tɔdɔ mii bi ma koro kulowö mo.

²⁰ Römoyi bɔ mɔtɔ ari 'deni molo dɔgba kɔmɔze yayi. Om̄ba bo na rɔ Yësu ame 'deni rɔ ŋburun̄buru rɔ bɔ akumu ma löbu kɔzɔ 'ba Malekisedeke ne.

7

Malekisedeke, Bɔ Akumu

¹ Malekisedeke nime na tönë mɔlo bine rɔ nere 'ba Salema kina bo gbii rɔ bɔ akumu 'ba Bɔko'ba ma mítɔrɔ. Bo ari kurë dɔ Abarayama ko'ja Abarayama këdi kileki di bi ta'da nere mɔtɔ ga bo ko'dɔ yëyi zi Abarayama.

² Kina Abarayama koza kapa ma 'butë 'ba wa ma bo kolo di mii ya nima ŋgi ki'di zi Malekisedeke. Möyi Malekisedeke nime 'jɔ mo tégë, "Nere 'ba lende laka." Kina bo gbii rɔ nere 'ba Salema ame kiya te, "Nere 'ba lende këyi."

³ Bo ŋgi kɔzɔ kole 'ba Bɔko'ba tara kö'bö rɔ bɔ akumu rɔ ŋburun̄buru. 'Bu bo ni ti ma bo lende mo iya roni dë bɔtɔ kuwö gbii ti 'ba 'bu bo löbu ga. Töyö bo ti tölë abo bɔtɔ ikali dë gbii.

⁴ Ikalike 'deni Malekisedeke rɔ löbu ma dɔ kiteli römoyi Abarayama yi lïŋgi ze i'di kapa ma 'butë 'ba wa ma bo kolo di mii ya teyi.

⁵ Tine kupö e'be Lëwë ame ga 'deni rɔ bɔ akumu ne lijë na kö'du ki'di 'ba Musa kigeli 'deni 'dɔ kireke kapa ma 'butë 'ba wa di zi Yudayi lëpi nnii ga. Kina ma lijë koloma rɔ tireke wa di zi bilaka ame ga njii rɔ löndö lijë ga ne ko'ja lijë pili aa rɔ kupö koto 'ba Abarayama nime.

⁶ Tine Malekisedeke ame kinza 'ba bo rɔ kupö e'be Lëwë ga ne ogba kapa ma 'butë 'ba wa di zi Abarayama, bo ko'dɔ yëyi zi Abarayama mo tönë Boko'ba kiya to'dɔ yëyi teyi ne.

⁷ Ne dikalike 'deni rɔ ma laka bɔ ko'dɔ yëyi na mbiri kebe bɔ ma ko'dɔ yëyi teyi.

⁸ Ne ma 'ba bɔ akumu ni lijë ame gbii rɔ yida 'ba tölä ne na këdi kireke wa di zi lëpi nnii ga. Ma 'ba Malekisedeke mo tönë bo kogba kapa ma 'butë 'ba wa di zi Abarayama ne, ugu yayi iya te, bo ö'bö njii rɔ ḥburuŋburu.

⁹ Tine ti kiya röni te, kapa ma 'butë 'ba wa nima Abarayama ki'di ne lijë kupö e'be Lëwë ame ga rɔ bɔ akumu këdi kireke wa di zi bilaka ne kopi 'ba gbagba lijë ga gbii zi Malekisedeke.

¹⁰ Römöyi mii kada nima Abarayama kondosso ti Malekisedeke ne öyö 'bu nnii löbu Lëwë dë gba, tine Lëwë édi gba rɔ 'bö mii yida rɔ Abarayama.

Bɔ Akumu Mɔtɔ Gbii Kɔzɔ Malekisedeke

¹¹ Boko'ba i'di kö'du abo zinni Yudayi ti bɔ akumu naga nime di mii kupö lijë e'be Lëwë ne. Ne ma kiya te a mɔtɔ kɔmɔ dë gba mbowa yaga di mii ndɔbɔ 'bënni lijë bɔ akumu naga nime dëne Boko'ba inza koja bɔ akumu mɔtɔ kpe 'beri di gɔ dɔtumu ma 'ba Arona ni e'be Lëwë mo naga nima. Ne oŋgɔ bo oja kako kɔzɔ Malekisedeke.

12 Kina me dikalike 'deni kɔzɔ ame koja bɔ akumu ma la'ja 'deni ne om̄ba kö'du ki'di ma la'ja ako 'deni gbi.

13 Römøyi ḥere ze mo nime kugu lende naga nime gɔ kö'du mo ne, bo abo di mĩ dɔ kupö mɔtɔ 'beri. Kupö lijë inza mɔlo rɔ bɔ akumu.

14 Ikali 'deni pili laka bo di mĩ kupö e'be Yuda. Dɔ kupö nime tön̄e mĩ ti'di bɔ akumu ni bine ne Musa iya möȳi mo dẽ.

15 Kina me kowasa tön̄e ikala röni 'deni laka mo kinda yaga gɔ ame bɔ akumu ma kɔzɔ Malekisedeke mo tön̄e kako 'deni ne.

16 I'di bo dẽ rɔ bɔ akumu gɔ dɔ kupö bo tine gɔ tigo 'ba didi abo ame kote röni dẽ ne.

17 Römøyi ugu 'deni iya te, "Ti kö'bö rɔ bɔ akumu ma ḥburuŋburu kɔzɔ 'ba Malekisedeke."

18 Kö'du ki'di ma mɔlo tön̄e inza ti tigo kina me kiyese 'deni yaga.

19 Römøyi kö'du ki'di ma mɔlo 'ba Musa mo nime ileŋo ḥtɔ dẽ. Tine na me Bɔko'ba ki'di a ma laka 'deni zize ti'di kɔmɔze gɔmo ame kina ko'de ze 'deni ḥgɔsi 'de rɔ Bɔko'ba ne.

20 Kina a mɔtɔ ḥdī 'deni gb̄i bine rɔ lömu 'ba Bɔko'ba. Lömu ma te inza mĩ ti'di lijë bɔ akumu ma laki naga nima tön̄e bine ne.

21 Tine i'di Yēsu 'deni rɔ bɔ akumu ti lömu ame kulömu kiya te, "Ma ḥere Bɔko'ba mo'dɔ lömu ma 'deni kina minza kpe tuȳi yimo. Ti kö'bö rɔ bɔ akumu ma ḥburuŋburu."

22 Na me lömu ame Bɔko'ba ko'dɔ 'deni tize gɔ Yēsu ne ebe ma tön̄e bo ko'dɔ ti ya ma dɔgb̄a tön̄e ga bine ne 'deni.

23 Kina mɔtɔ gbii lijɛ bɔ akumu ma tönɛ ga bine ne ŋgi ŋbaŋi römöyi mɔtɔ ga ö'bö tölɛ ŋgi nduwë koto gɔ ndəbɔ mo dë kowɔ yɔ.

24 Ne ma 'ba Yēsu bo ö'bö ŋgi rɔ ŋburuŋburu, bo olɔlɔ ndəbɔ pötö bo dë ki'di zi bɔtɔ mɔtɔ.

25 Kina me bo ö'bö 'deni ŋgi ndö 'dɔ tɔmɔ ame ga pili kako 'deni zi Bɔko'ba gɔ kö'du abo ne. Bo oloma 'deni ŋgi kö'bö ŋburu tititi Bɔko'ba gönni.

26 Tine Yēsu na 'ba bo rɔ bɔ akumu ma löbu ame kɔ'bɔ ŋgi 'dɔ tokɔnyi ze mii kɔtɔ yaga. Römöyi bo na kɔtɔ laka a mɔtɔ rɔ lende kirasi inza mii bo. Loma abo 'beri di go ma 'beze, ze bɔ lende kénye ni. Kina me koja bo 'deni di mii tölɛ kari koloma mítɔrɔ.

27 Bɔ akumu ma löbu ma laki pili ö'bö tumu akumu rɔ kɔmɔ lëndö zi Bɔko'ba. Akumu ma dɔgba mo go lende kénye ma 'ba gbagba lijɛ ga tine ma di gɔmo na 'jaa gɔ lende kénye 'ba bilaka ma laki. Ne ma 'ba Yēsu inza mii riyyɔ tara. Bo umu akumu ma 'ba bo ŋge mii kɔtɔ ŋburu rɔ yida rɔ bo gɔ lende kénye 'ba bilaka pili.

28 Kö'du ki'di ma 'ba Musa tönɛ i'di ma kinza tigɔ naga ŋgi rɔ bɔ akumu ma löbu. Tine ma di pötö mo na Bɔko'ba ko'dɔ kole abo ŋgi rɔ bɔ akumu ma löbu ti lömu. Bo na koja kole abo ame ŋgi mii kɔtɔ rɔ ma laka rɔ ŋburuŋburu ne.

8

Yēsu, Bɔ Akumu Ma Löbu

1 Ame na rɔ 'jɔ 'ba wa ame ga pili mëdii miya ziye ne. Ze le'jete dëdiķe 'deni ti bɔ akumu ma löbu ame kari 'deni koloma mítɔrɔ dɔ dörü Bɔko'ba tigɔ dɔ kiteli.

2 Bo na rɔ Yēsu. Bo ëdī ko'dɔ ndɔbɔ ma 'ba bo miï rö ame mo ñgi ko rɔ 'ba Boko'ba ne. Nere Boko'ba na ko kubö abo, inza rɔ ma ko'dɔ 'ba bilaka lesi.

3 Bɔ akumu ma löbu pili i'di lijë 'dɔ ko'de akumu ti kpa közimo ga zi Boko'ba. Kina me dikalike 'deni bo bɔ akumu ma löbu ma 'beze ëdī gbì ti a mɔtɔ ti'di mo zi Boko'ba.

4 Ma bo këdī koloma ra kö'bö mi dɔlinɔ bine dène bo inza rɔ bɔ akumu römøyi bɔ akumu mɔtɔ ga ëdī 'deni gbì mɔlo bine, ame këdī ko'de kpa közì ki'di zi Boko'ba kɔzɔ ma kö'du ki'di mo kiya ne.

5 Tine ndɔbɔ ma 'bënni 'ba bɔ akumu ame ga bine ne dɔ mbëlii 'ba ame 'dë mítɔrɔ ne na ka kɔzɔ 'ba Musa tönë ne. Mi kada nima 'dɔ Musa ko'dɔ rö kilaka zi Boko'ba ne, Boko'ba iya zi bo te, "Onjɔ laka 'dɔ ko'dɔ kɔzɔ wa ma tönë mileme ziyi di dɔ döku bine ne."

6 Tine ma 'ba Yēsu ndɔbɔ 'ba bɔ akumu nime ki'di zi bo ne na mbiri rɔ dɔ kiteli di dɔ 'ba bɔ akumu mɔtɔ ga nima gbì kɔzɔ ame lömu 'ba Boko'ba ame bo ko'dɔ zize na kulöwö mbiri di dɔ ma tönë 'ba Musa ne tara. Römøyi ɔrɔ 'deni pili dɔ yëyì dɔ kiteli ma 'dɔ Boko'ba ko'dɔ zize.

7 Ne ma kiya te a mɔtɔ kɔmɔ dë mbowa di miï lömu ma dɔgba nima bo ti ko'de ma la'ja nime gbì 'böwu gɔ wa'di?

8 Tine ñere Boko'ba o'ja lende ma kɔmɔ di zünni lijë bilaka abo ga na ma 'dɔ ki'di bo kiya lende rönni te, "Kada mo ti kɔmɔ 'deni ame gɔ mo'dɔ lömu ma, ma la'ja tünni lijë bilaka ma ga Yisarele gbì ti e'be Yuda.

9 Tine ame inza kpe kɔzɔ lōmu ma tönë mo'dɔ bine ti 'bu nn̄i lōbu ga ne, m̄i kada ma minda'ba köziñni moja lij̄e yaga di Ezipeto. Lōmu ma ame mo'dɔ tñni ne lij̄e ebe kɔrɔ d̄e d̄omo na milagi lende 'benni ñgi yaga.

10 Tine lōmu mo tönë 'dɔ mo'dɔ tñni lij̄e Yisarele kada mɔtɔ ne na me. Ti mi'di kö'du ki'di ma kɔdɔ dönni koloma m̄i döki'di lij̄e. Ti m̄edi rɔ Bɔko'ba 'benni kina lij̄e ti k̄edī rɔ 'bama ga.

11 Bɔtɔ mɔtɔ inza kiyandi lōndö ala lēpi n̄i mɔtɔ kpe 'dɔ tikali ma Bɔko'ba. Römoyi lij̄e pili rɔ gönni, ma titi ti ma lōbu pili rɔ gɔmo ti kikali ma ñgi.

12 Kina ti mola lij̄e gɔ lende kēnyē 'benni ga d̄oma kudölü yaga di gɔ lende kirasi 'benni ga pili."

13 M̄i lende kiya 'ba Bɔko'ba gɔ lōmu ma la'ja nime bine i'di lōmu ma d̄ɔgb̄a tönë ñgi kinda yaga rɔ ma m̄olo. Kina me wa ame 'deni yaga rɔ ma m̄olo kōndē 'deni ne èdī kōlu ñgi yaga.

9

Bɔ Akumu Ni Ti Rö Löbu

1 Lōmu ma d̄ɔgb̄a tönë ga bine èdī gb̄i ti kö'du ki'di mo ga 'ba mötu ko'dɔ ti rɔ mo ma bilaka kubö teyi.

2 Rō kilaka ma tönë mo ko'dɔ ne oke yimo 'deni riyo kɔzɔ a nime te. M̄i ma yaga mo ame kidéki rɔ bi ma koro mo ne na ti a 'ba tñdëyi lamba mo ti tarabiza 'ba manjolɔ'bɔ ma k̄edī ki'di zi Bɔko'ba mo teyi.

3 Tine m̄i ama kebe gɔ bɔñgɔ ma m̄iyö mo nima yayi ne na kidéki rɔ bi ma koro rɔ d̄o kiteli mo.

4 Kina ti bi 'ba toŋma akumu ma di mĩ yamo köbököbö mo tönë teyi toŋma akato kele dɔmo. Kina ti sandu 'ba lömu mo tönë komba rɔmo ti yamo köbököbö ne teyi. Sandu nime na ti lere riyö mo tönë ga kugu lömu mo dɔmo ne yimo gbii ti përi 'ba Arona mo tönë kebe kunzi 'deni ne ti kete 'ba akidëkii rɔ mani mo tönë gbii di mĩ yamo köbököbö ne yimo.

5 Dɔ sandu mo nima tɔrɔ na kidięyi sasa riyö mo tönë ga kileme bi loma 'ba Bɔko'ba ne teyi kakala mo ga kutu'bö gɔ bi ame bo kedi kola wa gɔ lende kenyę di teyi ne. Tine ame kada 'ba tiyetyi gɔ wa naga nime rokpe na dë.

6 Kina kiyija wa naga nime pili tara. Kina bɔ akumu ni kedi kari nduwë rɔ kɔmɔ lèndö mĩ rö ma yaga mo nima to'dɔ ndɔbo 'benni mo ga.

7 Tine bɔ akumu ma löbu mo na ŋge kedi kɔdɔ mĩ rö ma miyö mo nima mĩ kɔtɔ kpoki mĩ kɔmɔ kɔɔ kɔtɔ. Tɔdɔ abo yayi ŋge ti roma ame bo kumu 'deni gbii gɔ lende kenyę ma 'ba bo ti 'ba bilaka ma laki ame lijë ko'dɔ ra liwo yayi kinza ma lijë kikali gɔmo ne.

8 Tine timo na Nyi Kɔtɔ Laka kiya 'deni yaga bi kɔpɔ te, kpadori 'ba bi loma 'ba Bɔko'ba gba urögö dë yaga ɔdɔ rö ma yaga nime kedi gba kɔrɔ tɔrɔ.

9 Èdi 'deni gbii rɔ akileme zize mĩ kada ma 'beze nime. Römoyi kpa közï ki'di ni ti roma ma kumu naga nime ɔ'bɔ dë turögö mĩ doki'di kɔpɔ.

10 Tine lijë ka ŋge rɔ a 'ba yida rɔ kɔzɔ akonyo ni ma ti akuwë ti dölëti 'ba közï kurögö. Wa naga nime pili rɔ dölëti zi bilaka tɔrɔ töti gɔmo ŋbö Bɔko'ba ko'dɔ wa pili rɔ ma la'ja.

Roma Ti Akumu

¹¹ Tine Kurisitö ako 'deni rɔ bɔ akumu ma löbu nati to'dɔ lende laka zize. Rö ma 'ba bo ame bo koja laja yimo ne na mbiri löbu rɔ dɔ kiteli. Bilaka lesi na dë kubö ti közinni, inza gbi rɔ wa 'ba dəliŋɔ nime.

¹² Kina me bo kari kɔdɔ 'deni mii bi ma koro rɔ dɔ kiteli mo tönë ɳburu mii kɔtɔ. Bo ɔdɔ ma 'ba bo dë ti roma banya ala roma sa. Tine bo ɔdɔ ti roma 'ba gbagba bo tutë gɔze pili timo ɳburu di mii lende kenyę ze ga.

¹³ Bɔ akumu ma 'ba dəliŋɔ nime uli 'benni rɔ roma banya ni ti roma sa ti buruku 'ba kole sa ame kojma 'deni ne rɔ bilaka ame ga rɔ ti'da di kɔmɔ Boko'ba ne turögö mo yaga rɔ ma kɔpɔ.

¹⁴ Ne ɔdɔ kędzi 'deni tara roma Kurisitö ame kulowö rɔ dɔ kiteli di dɔmo ne ti kurögö dökü'di ze ɳgi kɔpɔ yaga 'doyi. Römoyi Nyi Kɔtɔ Laka abo na rɔ ɳburunburu ki'di bo 'deni rɔ akumu ma laka zi Boko'ba gɔze. Roma bo ti kurögö dökü'di ze ɳgi di mii lende yawa 'dɔ dojake laja zi bo Boko'ba bɔ dɔ didi.

¹⁵ Kina me bo Kurisitö na 'deni rɔ bɔ kpéri ame ko'de lömu ma la'ja 'deni 'dɔ ame ga Boko'ba kędzi kidéki ne ko'ja yeyi ma ɳburunburu mo tönë Boko'ba ki'di kɔ'du mo 'deni molo ne. Römoyi tölë 'ba Kurisitö utë gönni 'deni di mii lende kenyę ma molo tönë ga lijë ko'dɔ ko'ja lijë kędzi gba bici lömu ma molo bine ne.

¹⁶ Kina kɔzɔ ame kɔrɔ 'deni dɔ ndose 'ba 'dɔ to'dɔ mo di pötö mo ne ti ko'dɔ roni ɳgi 'jaa di pötö tölë.

¹⁷ Römoyi ɔdɔ bo bɔ kose mo kędzi gba ti kɔmɔ bo tara inza ko'dɔ roni titi tine 'jaa di pötö tölë

abo.

¹⁸ Kina me ki'di 'dɔ lōmu ma dɔgba tönë ko'dɔ 'bënii röni 'deni ti roma.

¹⁹ Dɔgba mo tönë Musa iyëti kö'du ki'di 'ba Boko'ba 'deni pili zi bilaka. Bo ogba roma sa kudölö yimo ti mini, bo kogba kuyu kudödu ti kabi kasi kusu yimo kulii rɔ buku 'ba lōmu gbii rɔ bilaka naga nima.

²⁰ Kina bo kiya te, "Ame na rɔ roma ma kudödu lōmu 'ba Boko'ba ame bo ki'di 'deni zize tuwö dɔmo."

²¹ Kina bo kulii roma gbii tara rɔ rö mo tönë ti jama mo ga pili.

²² Mi kö'du ki'di nima wa pili ti këdi ñge rɔ ma kɔpɔ ti roma. Kina ti kola wa gbii ñge gɔ lende kënyë ɔdɔ kiya te roma kulowu 'deni titi du béri.

²³ Wa naga nime pili rɔ dɔ mbëli 'ba wa 'ba mi dɔyayi 'ba mítɔrɔ. Tine tileño lijë gɔ këdi rɔ ma kɔpɔ kɔmɔ Boko'ba na pili te. Ne ma laka mo nime rɔ 'ba dɔyayi 'ba mítɔrɔ ne o'dɔkɔ rɔ akumu ma laka.

²⁴ Römoyi bi ma koro mo nima Kurisitö kɔdɔ teyi ne inza rɔ ame bilaka lesi na ko'dɔ ti közinni ñge ka rɔ dɔ mbëli mo ne. Bo ɔdɔ ma 'ba bo 'deni ko mítɔrɔ bo kɔrɔ 'deni le'jete kɔmɔ Boko'ba tilende ti bo gɔ lende ze.

²⁵ Bɔ akumu ma lòbu ni ö'bö ma 'bënni tɔdɔ mi bi ma koro rɔ dɔ kiteli 'bënni mo nima rɔ kɔmɔ kɔɔ pili ti roma yérí ame kumu ra ne. Tine Kurisitö ö'bö ma 'ba bo dë tɔdɔ ti'di roma abo mi konzi kɔzɔ a nima tara.

²⁶ Ma kiya te këdi ra tara dëne bo èdii kisaki tombi gɔmo mɔlo di bi tisaki 'ba dɔlinjɔ. Ne kina me 'deni le'jete mi kada ame 'deni rɔ

ηburuŋburu mo ne na bo kako 'deni ti'di rɔ bo rɔ akumu mī kɔtɔ ɳburu tombi lende kënyë 'ba bilaka.

²⁷ Bilaka nime pili, nī mɔtɔ ዕddi kölē ɳge mī kɔtɔ. Di pötö mo na ɳgi rɔ buré 'bì ma Boko'ba këdi ko'dɔ.

²⁸ Kina gbì tara umu Kurisitö 'deni ɳge mī kɔtɔ rɔ akumu tombi lende kënyë 'ba bilaka konzi nime pili. Kina bo ti kɔdɔ 'böwu di gɔmo tine inza kpe 'dɔ tombi lende kënyë, tine 'deni 'dɔ tɔmɔ ame ga pili ti kɔmɔ ki'di gɔ bo ne di mī tölë.

10

Kö'du Ki'di 'Ba Musa

¹ Dëmba kö'du ki'di 'ba Musa nima ka rɔ dɔ mbëli 'ba wa ame Boko'ba këdi kiteri to'dɔ mo ne. Inza rɔ ma laka mo. Kina me akumu mo ga ö'bö ɳgi rɔ to'dɔ mo nduwë rɔ kɔmɔ kɔɔ. Tine akumu mo nima ti kurögö bilaka tondo rɔ ma kɔpɔ kɔmɔ Boko'ba?

² Ne ma kiya te këdi kurögö lijë mo ra ɳgi yaga kɔpɔ di mī lende kënyë 'benni mo ga dène lijë inza komeri rönni kpe rɔ bɔ lende kënyë. Dë me pele kpa akumu oke röni 'deni gbì.

³ Tumu akumu nduwë rɔ kɔmɔ kɔɔ nime laka mo na rɔ ti'di bilaka tomeri gɔ lende kënyë ko'dɔ 'benni ga.

⁴ Römoyi roma banya ni ti sa c'bɔ dë tombi lende kënyë.

⁵ Go kö'du mo na me 'dɔ mī kada ma bo Kurisitö këdi ko'dɔ 'deni tako dɔlinɔ bine bo kiya zi Boko'ba te, "O'dɔkɔ a mɔtɔ rɔ akumu ni ti kpa közì ki'di dë. Tine ileŋo yida rɔ 'deni zö.

6 Inza ti mĩ këyï gõ akumu ma koñma pili gbï ti 'ba tombi lende kënyë.

7 Kina me miya te, 'Boko'ba, ma na me bine to'do ako'dokõ 'bï kozõ ame kugu röni 'deni tara ne gõ lende ma mĩ buku 'bï.' "

8 Dögba mo Kurisítö iya 'deni te, "O'dokõ a mõto rõ kpa közï ti akumu ala akonjma ti ame ga 'ba gõ lende kënyë ne dë. Inza ë'bï ti mĩ këyï gomo." Tine pele wa naga nime pili këdï ko'do ne ɔdo di mĩ kö'du ki'di.

9 Kina me bo kiya te, "Boko'ba, ma na me bine to'do ako'dokõ 'bï." Di bine inda ŋgi bo oke kpa akumu ma mõlo tönë ga 'deni yaga 'do to'do ako'dokõ 'ba Boko'ba na kinda'ba pötö mo ti 'bato.

10 Gõ ako'dokõ abo 'ba Boko'ba nime tumu Yesu Kurisítö urögö ze pili 'deni ŋgi yaga rõ ma kopo nati ŋburu mĩ koto ŋgi.

11 Bø akumu ni ö'bö ma 'bënni tari rõ kõmõ lëndö tõrõ mĩ rö löbu 'ba Boko'ba to'do ndébõ mo, ame kina rõ tumu roma ne nduwë zi Boko'ba. Tine 'do kombi lende kënyë ɔtɔ ŋgi ne inza du te.

12 Ne tine Kurisítö i'di 'ba bo rõ bo 'deni mĩ koto kombi lende kënyë ŋburu yaga, bo kari koloma 'deni tõrõ dö dörï Boko'ba.

13 Bo oloma 'deni toda dômo ma Boko'ba këdï ki'di bo ka'da bø ya abo ga.

14 Tumu bo Kurisítö nime ŋge 'deni mĩ koto ne urögö ya ma rõ 'ba Boko'ba naga 'deni ŋgi rõ ma kopo ŋburu yaga di mĩ lende kënyë.

15 Kina kozõ ma tönë Nyï Koto Laka kiya zize bine, dögba mo bo iya te,

¹⁶ “Nere Boko'ba iya te, ‘Lömu ma mo tönë 'dō mo'dō tinni kada mōtō ne na me. Ti mi'di kō'du ki'di ma kōdō dönni koloma mī döki'di nnī.’”

¹⁷ Kina mōtō gbī bo iya te, “Ti mi'di dōma kudölü yaga di gō lende kényē gbī ti lende kirasi 'benni ga pili.”

¹⁸ Ne ɔdō kina Boko'ba kola ze 'deni gō lende kényē kōzō a nime te tine a mōtō rō akumu tombi lende kényē inza kpe nati.

Tömö Zi Boko'ba

¹⁹ Kina me ti löndö ma ga, roma Kurisütö i'di dō ŋgölö 'deni zize tari zi Boko'ba.

²⁰ Bo unyē kpa kōri ma la'ja 'ba dīdī 'deni zize ŋbō kala gönyi bōngō koro 'ba mī rō löbu 'ba Boko'ba mo tönë ti ti'di yida rō bo.

²¹ Dēdike 'deni gbī ti bō akumu ma löbu ame mbiri rō bo dōze mī liŋō 'ba Boko'ba.

²² Kina i'di dakoke ti ŋgōsi rō Boko'ba ti döki'di kōtō ti ti'di dōze gō lende abo. Döki'di ze 'deni yaga rō ma kōpō, urögō rōze 'deni ti mini ma kōpō.

²³ Kina ti, dönyöke ti nduwē gō ti'di dōze gō lende laka nime duwöwöke ne. Römöyi Boko'ba ame kiya 'dō ti'di wa naga nime pili zize ne lende abo bo uyī yimo dē.

²⁴ Kina i'di dolomake ti, ti meri 'ba lēpī ze ga 'dō dō'cke rōze do'dōke lende laka rō gō rōze.

²⁵ Kinza dolake gō kpa kōtō ze ga dē gbī kōzō ma 'ba ya mōtō ga. Tine zize 'dō točō mo nduwē zi lēpī ze ga na laka. Römöyi kōzō ma kōngōke kada 'ba burē mo tönë na me kömö ë'benni 'deni ŋgōsi.

²⁶ Ze ame ga dikalike lende 'ba Boko'ba 'deni ne ɔdɔ debe diterike 'böwu to'dɔ lende kënyë rɔ dɔ domo, a mɔtɔ rɔ akumu inza kpe nati ŋgi lipogɔ lende kirasi ze ga.

²⁷ A mɔtɔ inza kpe nati zize tine 'deni ŋge ŋgi rɔ toda dɔ karama 'ba pa 'do löbu 'ba Boko'ba gbo ŋgi ti tikere ame këdi kako 'deni tonjma bɔ kilagi lende abo ga ne.

²⁸ Ongɔke 'deni bɔtɔ ame kilagi kɔ'du ki'di 'ba Musa ne 'ba bo ŋgi rɔ tölë, a mɔtɔ rɔ mii këyi inza kpe rɔ bo ɔdɔ bɔ kodɔrɔ bici lende rɔ bo këdi 'deni riyö ala mota.

²⁹ Ne bɔ ame kopɔtɔ ma 'ba bo Kurisitö kole 'ba Boko'ba ne 'ba bo ti këdi tondo nati yayi? Lijë bɔ kindiri roma Kurisitö ame kina ŋgi kurögö lijë 'deni yaga rɔ ma kɔpɔ lömu 'ba Boko'ba kɔrɔ 'deni dɔmo ne kina gbi tinni lijë bɔ kitija Nyi Kotɔ Laka ame kina ŋgi ko'de yeyi ra zinni naga nima 'benni ti këdi tondo?

³⁰ Dikalike 'deni bo bɔ kiya te, "Ma na ti mopi dɔkolo. Monda nima ma na ti mileki dɔmo," tönë bo na me gbi kiya te, "Nere Boko'ba ti ko'dɔ burë 'ba bilaka abo ga."

³¹ Tine tikere 'ba kinza tila'ba mii kɔmɔ közi Boko'ba bɔ didi na 'dɔ di'dike këdi kulöwö.

³² Omerike go kada ma dɔgba tönë ga bi kɔpɔ 'ba Boko'ba koyi ye ne te. Mi kada nima ombike gomɔ 'deni rɔ ma kënyë tine a'da ye dë yo.

³³ Mɔtɔ ga kitija ye kɔmɔ bilaka ma konzi ko'dɔ ye rɔ ma kënyë, kënyi kodɔ'bɔke rɔye ŋgi ti ya mɔtɔ ga ame këdi ko'dɔ gbi tara ne.

³⁴ Ombike gomɔ kɔtɔ ti ya ame ga mii maboso ne. Kina ɔdɔ kolo e'be ga pele kpe ŋgi le ti mi

kéyi, ikalike 'deni ma këddike ti a mótó ame ró ñburunjburu ne.

³⁵ Kina me kinza kebe koló'bóke dë 'dó ko'jake bi gomó 'ba róye.

³⁶ Ogbóke dökí'dí ye kitigó to'dó ako'dékó 'ba Bóko'ba kina ti ko'jake yéyi abo ame bo këdï ko'dó ne ñgi.

³⁷ Kózo ame tönë mii akugu kiya te, "Nge mbowa te yo na bó ma ko'dékó tako mo tönë ti komö ñgi. Bo inza kigabi.

³⁸ Kina bó lende laka ma ga ti kidiidí ñgi gó ti'di dönni gó lende ma. Ne odo móto kileki koga kpéni góma yímö inza kéyi kpe rómo."

³⁹ Dinzake kpe ró bilaka ame 'dó kileki 'bówu koga kpénni gó bo kebe kólú yaga ne. Di'dike dóze 'deni gó lende abo kina bo ti komó ze ñgi yaga di mii tölé.

11

Meri

¹ Ti'di dó gó lende 'ba Bóko'ba na ró tikali wa ame ga dëdike ti komó ki'di gómo ne, kina tikali mo gbí wa ame ga gba kinza ko'ja kínë mo dë ne édi ñgi ró ma laka.

² Gó kö'du 'ba ti'di dó gó lende 'ba Bóko'ba na ki'di bo Bóko'ba ñgi ti mii kéyi ró 'bu ze löbu ga ma tönë bine ne.

³ Ti'di dó gó lende 'ba Bóko'ba na me ki'di 'dó dikalike Bóko'ba na ko'ba wa pili naga nime ti lende 'ba kpa bo. Wa ame ga kinza ko'ja kínë mo dë ne bo o'dó kinda yaga ko'ja ti komó.

⁴ Ti'di dó gó lende 'ba Bóko'ba na ki'di Abele ko'de kpa közí ki'di ma laka zi Bóko'ba kebe 'ba

Kayina. Kina Bəko'ba ŋgi ti mï këyi gə kpa közi ki'di abo kon̄go bo rɔ bɔ lende laka. Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bəko'ba na me ki'di lende 'ba Abele këdi gba kiyandi ze ko'ja bo kölë abo 'deni molo.

5 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bəko'ba na ki'di tölë kupö Enoka dë tine kogba bo tara rɔ ma kidiidì kari tɔrɔ zi Bəko'ba, kìnë bo kinda dë kpe mï døyayı bine. Römöyi mï akugu yayi iya te gba kinza kogba bo dë Bəko'ba èdii ti mï këyi rɔ bo.

6 Tine bɔtɔ mɔtɔ ɔ'bɔ dë ma 'dɔ kiyeyi dökü'di Bəko'ba ŋgi tara kinza ma bɔ mo ki'di dönï gɔ lende 'ba Bəko'ba. Römöyi bɔ ame këdi kumötü bo Bəko'ba o'dökɔ ki'di dönï ŋgi gəmo rɔ ma laka Bəko'ba èdii kina ti ki'di bi gomo 'ba rɔmo ŋgi.

7 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bəko'ba na ki'di 'dɔ Nowa kuwö ma Bəko'ba kose kpa bilaka 'deni ti wa ame gba rɔ ma kowɔ bo ko'ja kìnë mo dë ne, ki'di bo ko'dɔ sorope löbu tɔmɔ rönni yimo ti bilaka abo ga. Ti'di dɔ abo 'ba Nowa na kileme ma laki ŋgi pili rɔ bɔ lende kënyë kina ki'di Bəko'ba kon̄go bo rɔ bɔ lende laka.

8 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bəko'ba na ki'di Abarayama kuwö dɔ Bəko'ba kënyi di mï døyayı 'bënni kari mï gɔ bi ame 'dɔ Bəko'ba kari ki'di 'jaa zi bo rɔ yayi abo ne. Bo ényi ŋgi di mï døyayı 'bënni bo kari kinza ma bo kikali bi ma bo këdi kari teyi mo.

9 Gɔ ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bəko'ba Abarayama oloma 'deni mï rö kilaka kɔzɔ bɔ löwö mï yayi nima Bəko'ba kiya 'deni ti'di mo zi bo ne. Yisika ni ti Yakoba oloma 'deni gbii yayi tara kɔzɔ bɔ löwö ko'ja Bəko'ba kiya ra ŋgi te yayi nima ti këdi rɔ è'bënni.

10 Römöyi Abarayama èdi ti kɔmɔ ki'di gɔ toloma mii gawo ame bɔ kiteri mo ti bɔ kubö mo na rɔ ñere Boko'ba ne gɔ kö'bö ñgi ñburu gɔ bi mo.

11 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Boko'ba na ki'di Abarayama kebe köyö kole ko'ja Sara kɔrɔ ra pa tara rɔ kɔtɔ bo köndë abo 'deni kote. Bo omeri ñgi wa ame Boko'ba kose 'deni zinni ne ti ko'dɔ röni ñgi rɔ ma laka.

12 Gɔ lende mo na me Abarayama kɔtɔ kpöki mo tönë köndë 'deni yaga rɔ töku ne kupö mo kënyi kara ñgi konzi kɔzɔ këlu 'ba mütɔrɔ ni ti yayi lida 'ba kpa mini löbu ame bɔtɔ kɔ'bɔ dë titötë mo ne tara.

13 Lijë bilaka naga nime ölö ga 'deni pili mii meri 'bënni mii ti'di dönni gɔ lende 'ba Boko'ba gba kinza ma lijë ko'ja yèyi löbu mo tönë Boko'ba kiteri 'deni 'dɔ ti'di mo zi bilaka abo ga ne. Tine lijë o'ja 'deni ñge tara rɔ ma kɔwɔ na lijë ñgi ti mii këyi gɔmo. Rönni aya dë di bi tütökijë rɔ bɔ löwö mii loma 'bënni mii dɔyayi nime bine

14 ame kinda ñgi lijë èdi toma yayi mɔtɔ ame gɔ këdë zinni rɔ é'bënni ne.

15 Dɔyayi ame lijë kola 'deni gönni ne na dë kpe lijë këdë komeri. Ma kiya te na lijë këdë komeri lende mo ra dëne lijë ti kënyi kuyi dönni kileki kari teyi.

16 Tine lijë o'dɔkɔ dɔyayi ma laka ame kina rɔ dɔyayi 'ba mütɔrɔ ne. Kina rɔ Boko'ba aya dë gbi di zinni gɔ ame lijë këdë kidëkijë bo rɔ Boko'ba 'bënni ne römöyi bo ileño gawo 'deni zinni koda lijë.

17-18 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Boko'ba na ki'di

Abarayama ko'de Yisika toŋma mo rɔ akumu zi Boko'ba. Boko'ba iya 'deni mɔlo zi bo te, "Ti Yisika na ti mi'di yi këddi rɔ 'bu löbu zi ma konzi." Tine pele tara ɔdɔ Boko'ba kënyi kiyɔzɔ meri abo bo ilagi dë di bi to'de kole kɔtɔ kpöki abo nima rɔ akumu zi Boko'ba.

¹⁹ Bo iyëni ŋgi Boko'ba ti kɔ'bɔ toja Yisika yaga di mii tölë. Kina me kɔzɔ dɔŋgala mo ŋgi tara Boko'ba oja Yisika 'deni yaga zi bo di mii tölë.

²⁰ Ti'di dɔ go lende 'ba Boko'ba na me ki'di Yisika kose gɔ yëyi ame ga Boko'ba këdi ko'dɔ zi kole abo ga Yakoba ni ti Esawu kada mɔtɔ ne.

²¹ Ti'di dɔ go lende 'ba Boko'ba na ki'di Yakoba ko'dɔ yëyi dɔ kole rïyö 'ba Yesepa ga mii kada 'ba tölë abo. Bo ényi 'deni kogbɔ rɔ bo ti përi abo bo kumötü Boko'ba.

²² Ti'di dɔ go lende 'ba Boko'ba na ki'di Yesepa ɔdɔ bo kɔ'bɔ tölë 'deni kiya tɔdɔ 'ba Yisarele di Ezipeto bo kose zinni 'dɔ lijë kombi kiliŋba bo kari timo.

²³ Ti'di dɔ go lende 'ba Boko'ba na ki'di 'bu 'ba Musa ni ti ma bo kusu dɔ bo ŋbö nyepe mo mota mii kada ma köyö bo ne. Lijë onjɔ bo rɔ kole ma kele kina ŋgi i'di lijë kere rönni dë kpe di zi lende 'ba bɔ dɔlinjɔ.

²⁴ Ti'di dɔ go lende 'ba Boko'ba na ki'di Musa kilagi kinza kïdëki bo dë rɔ kole 'ba nyiti 'ba bɔ dɔlinjɔ 'ba Ezipeto nima ko'ja bo kïyöbu 'deni yaga ne.

²⁵ Bo oza abo rɔ tombi gomɔ ti bilaka 'ba Boko'ba di dɔ ame 'dɔ bo koloma ŋge mbowa rɔ lɔŋjɔ mii lende kënyé.

26 Bo omeri 'deni ŋgi tombi gomɔ 'ba ti'ja kɔzɔ 'ba Kurisitö ame Bɔko'ba këdi koja ne na laka di dɔ mɔri mbembɛ 'ba mii dɔyayi 'ba Ezipeto. Römöyi bo ëdi ti kɔmɔ ki'di 'dɔ to'ja bi gomɔ 'ba rɔ bo di zi Bɔko'ba.

27 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Musa kényi kola Ezipeto. Bo ere a mɔtɔ rɔ dök'i'di kata 'ba bɔ dɔlinɔ nima dë kpe. Bo ö'bö ŋgi ti mii këddi kɔzɔ iya te bo o'ja kìnë Bɔko'ba kinza ko'ja dë mo nime 'deni tara.

28 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Musa kiyija gɔ to'dɔ karama 'ba Pasaka zi Yisarele. Bo iya zinni gɔ lijë kuli roma gɔ kpadöri 'bënni ga kinza malayika 'ba tölë kɔdɔ kupö kole dɔndende 'bënni ga ra.

29 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Yisarele ŋgi kumu dɔ Yopö Kasi kebe mii dɔyayi ma këlë. Tine ɔdɔ Ezipeto kɔdɔ ma 'bënni yo na mini kileki ŋgi pi'di kote dɔmo pili yaga.

30 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di teli 'ba Yereko kuloru ko'ja Yisarele kilingere 'deni kuru dɔmo ŋbö tö'dö mo dɔ modɔmoriyö.

31 Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Raba 'ja bɔ rɔnyɔ tönë kɔmɔ ŋgi kinza kupö ni dë kɔtɔ ti bɔ kinza kuwö dɔ Bɔko'ba naga nima. Römöyi loko na kota bɔ kore 'ba Yisarele rɔ ŋba.

32 'Dɔ miliéri nduwë timo? Tine kada ɔ'bɔ ma dë kpe 'dɔ miyëti gɔ lende 'ba Gideni ni ti Baraka ti Samosona ti Yepete ti Dawidi ti Samölë gbii ti bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba mɔtɔ ga.

33 Mii ti'di dönni gɔ lende 'ba Bɔko'ba lijë o'dɔ ya 'deni ti bɔ dɔlinɔ pili lijë ka'da. Lijë o'dɔ lende

laka 'deni lijë ko'ja yëyi mo tönë Boko'ba kose zinni ne. Lijë otomo kpa tabiyö ni 'deni teyi,

³⁴ lijë kiyölu pa'do ma lōbu naga, lijë komo di kpa kulu. Lijë rō ma kejme tine lijë ebe kitigö yaga. Lijë embe kozɔ ɔtɔ di mī ya lijë ka'da bɔ kanya 'ba bɔ lōwö ni ŋgi lijë koga kirinja.

³⁵ Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Boko'ba na ki'di 'ja mɔtɔ ga kogba bilaka 'benni ga ame pa rō töku ne kindinji kididi yaga zinni. Tine mɔtɔ ga ilagi 'benni dɔ ŋgölö na kölé ŋgi mī aŋɔnji 'dɔ koja lijë 'jaa mī lɔŋɔ ma laka di pötö töle.

³⁶ 'Ba ya mɔtɔ ga opɔtɔ kombi. Kudödu mɔtɔ ga ti ziŋgiri ku'du mī maboso.

³⁷ U'du lijë ti döku kotopa mìnñi riyö kupö lijë ti mbele. Lijë kulé ŋgi tara rō gɔ ŋbululu ŋge ti kilaka banya ni ti kamölö na gönni kozɔ bɔ lisa kodo gomɔ rönni ko'dɔ kpɔnji rönni nime te.

³⁸ Doyayi ma kele kɔ'bɔ tinni inza. Lijë koloma ŋgi rō tulé kebe yī mökö kebe mī lōngö döku ni. Bi 'ba loma 'benni kɔ'bö ŋgi mī ti'börö ni ti gö.

³⁹ Ti'di dönni gɔ lende abo 'ba Boko'ba i'di bo ŋgi ti mī këyi rönni. Tine pele yëyi mo tönë Boko'ba kose ne lijë o'ja dë gba.

⁴⁰ Römöyi Boko'ba iteri a ma laka 'deni zize 'dɔ to'dɔ ze pili rō lōbu kɔtɔ tinni.

12

Loma Dɔ Dörí Boko'ba

¹ Ma 'beze tine lijë bɔ laja ma konzi tönë ga dɔgba bine ne na këdi 'deni nati rō tidayi ze. Kina ti, donake wa ame ga këdi kirakpa rönni kpa kɔri zize ne ti pili yaga. Dopepeke rōze yaga

di zi lende kënyë nime könyö 'deni ŋgi gøze ne. Dogbøke røze laka 'dɔ dolɔløke di mï riŋa dölï nime mï loma ze.

² Di'dike kɔmɔze ti kö'bö ŋburu dɔ Yësu ame bo na kodɔrɔ kɔri 'deni zize ti'di dɔze gø lende abo kokɔnyi ze 'deni gbì yïmo ne. Pele mï tutötï bo tönë bo asi dë yaga di rɔ ndɔbɔ abo. Lende 'ba lɔŋɔ nime këdï koda bo i'di rɔ bo ŋgi kaya dë di bi tölë dɔ ŋgéri. Kina me le'jete bo këdï koloma 'deni dɔ döri Boko'ba.

³ Omeri gø gomɔ nime Yësu kombi di kpa közï bɔ ndo'ji bɔ lende kënyë ni ne te. Kina kinza ki'di dökï'dï yi kombi dë kidaki ŋgi.

⁴ Rɔ kopi 'bï mï lende kënyë ömö dë gba mï tölë.

⁵ Lende 'ba dökï'dï këddi tönë kiya zize bine kɔzɔ kole tara ne udölü 'deni di dɔye? Ame kiya te, "Kole ma, ɔdɔ bo Boko'ba kileki ndoro 'bï döyi kinza keŋge dë yaga di rɔmo. Kina ɔdɔ bo kamo döyi kinza kotɔ dë ŋgi kporo.

⁶ Römøyï ya ame ga pili bo kɔ'ɔ ne na bo këdï kamo dëmo tara mɔlo. Ame ga bo kɔ'ɔ rɔ kole abo ga ne bo èdï kiyandi mɔlo tara bo ko'dɔ yida rɔmo."

⁷ Ombi gomɔ 'bï ga ti pili ti mï këddi römøyï 'bu na këdï rɔ tiyandi yi. Gomɔ nime i'di 'deni ŋgi kinda Boko'ba na këdï rɔ tiyandi yi nï kole abo. Tara ne kole mɔtɔ èdï ame 'bu mo kiyandi dë ko'dɔ yida rɔmo?

⁸ ɔdɔ kiya te komɔ ma 'beyi ŋgi du di mï gomɔ nime kinza ma ko'ja yi dë kɔzɔ 'ba kole ma laki, nï ma 'beyi nima ti kinza rɔ kole ma laka ɔtɔ. Nï kole mï maŋba na ka.

9 'Bu ze ga ma mii doliñç nime bine iyandi ze ko'do yida røze kɔ'c na doroke lijë. Ne 'bu yi ma löbu nime miñoro ne ebe koro bo dë gɔ wa'di 'dɔ ko'ja didi ma ñburuñburu?

10 'Bu ze ga ma mii doliñç nime bine iyandi ze ti to'do yida røze kɔ'c gɔ wa ame ga lijë ko'dɔkɔ gɔ ko'do laka zinni ne. Ne ma 'ba Boko'ba bo ëdi ko'do rɔ lende laka zize gɔ dëdike gbii rɔ ma laka kɔzɔ 'ba bo.

11 Odo akiyandi kömö ziyyi mɔtɔ ebe kinda za yaga 'böwu rɔ gomɔ kinza kpe rɔ lɔñç. Tine ame ga kiyandi 'deni laka timo ti ko'ja kpa közimo ñgi rɔ lende këyi 'ba bɔ lende laka ni.

12 Kina ti, ombi konyɔ yi ma kilada 'deni mo nima tɔrɔ kogbɔ ndiyi ma kidaki nima yaga kitigo.

13 Ileño kɔri kodɔrɔ zi ndiyi kinza ma ka'bo naga keñme ra béri, tine kileño lijë yaga.

Loma Ti Lende Këyi

14 Ogbɔ røyi toloma mii lende këyi ti ya ma laki pili to'do mo ñge rɔ lende laka 'ba Boko'ba. Römoyi odo ko'do dë tara to'ja Boko'ba ziyyi na ti kinza nati.

15 Onjɔ røyi laka kinza kebe kɔcɔ ra yaga di mii kɔri 'ba lende këyi 'ba Boko'ba. Ni mɔtɔ onjɔ laka kinza kebe konza ñgira'da ma kata ne ra kebe tirasi bilaka.

16 Onjɔ laka kinza këddi ra rɔ bɔ yeri ala kɔzɔ Esawu bɔ kinza koro Boko'ba töñë kugö rɔ löbu abo 'ba kole dɔndende ñgi dɔ lebe kɔtɔ 'ba akonyo ne.

17 Ikali 'deni, di pötö mo 'böwu bo ileki tégë 'dɔ 'bu bo ko'do yeyi zi bo. Tine ilagi ñgi yaga

di zi bo römöyi o'bɔ dë kpe zi bo tuyi yïmo bo
koma pele ti tɔlɔ kɔmɔ bo.

¹⁸ Inzake kɔzɔ 'ba Yisarele tönë ga lijë kako
kömö ñgi dɔ wa ame lijë ko'ja ti kömönni kuwö
gbii ne. Lijë ako 'deni kömö dɔ döku 'ba Sinayi ti
pa'do köbö gbii ti mandölu ti lili ma kembe

¹⁹ ti biro tapi 'ba tɔtɔti ti mugu Boko'ba ma
kilende. Kina ɔdɔ lijë kuwö 'deni tara tine lijë
oma'jo rönni zi bo kinza ki'di bo kilende dë kpe
zinni.

²⁰ Römöyi kö'du ki'di abo mo ga itigɔ ra
kulöwö. Ame kiya te, "ɔdɔ a ma kɔzɔ banya ni
ti kamölö ni pele kosa rɔ döku nima ku'du ñgi
kupo yaga ne."

²¹ Kinë mo i'di bilaka kere kulöwö, Musa kiya
ñgi te, "Ma rɔ tikere. Roma édi kile'di."

²² Tine kpe ma 'beye ömöke 'deni dɔ döku 'ba
Ziyona, gawo Yerosalema ame mo mítɔrɔ, liŋɔ
'ba Boko'ba bɔ didi ne, ti tündi 'ba malayika ma
konzi.

²³ Ömöke 'deni mii ñbele 'ba kole dɔndende 'ba
Boko'ba ame ga kugu möyi mo 'deni mii buku 'ba
didi ne. Ömöke 'deni zi Boko'ba bɔ to'dɔ burë
kodɔrɔ dɔ bilaka pili, gbii zi bɔ lende laka ma
mɔlo tönë ga bo ki'di lijë 'deni këdi kɔzɔ bo gbii
tara ne.

²⁴ Ömöke 'deni gbii zi Yesu bɔ ko'de lömu la'ja
zize, roma bo kulii 'deni rɔze turögö ze. Roma
nime udu dë kɔzɔ 'ba Abele, tine udu 'ba bo go
wa ma laka zize.

²⁵ Ongɔke rɔye laka kinza kebe kilagike lende
'ba Boko'ba ame bo këdi kilende ziye ne dë. Ya
ma dɔgba tönë ga kilagi lende abo di dɔ döku

bine ne, llijë okpe dë du te yaga di mii gomɔ mo. Ne ɔdo dilagike ma 'beze lende ame di mítɔrɔ ne, ti döpuke yala di kpa gomɔ mo?

²⁶ Mii kada nima yayi mugu bo ma kudu iyaya yayi 'deni. Kina me le'jete bo iya te, "Ti miyaya dçayayi ni ti mítɔrɔ nge mii kɔtɔ nati."

²⁷ Tine ame bo iya te, "Nge mii kɔtɔ nati." Om̄ba kina me kileme 'deni wa naga nime pili ko'ba ne ti kiyaya gɔmo 'deni n̄gi kona yaga, tine 'dɔ ma kinza kiyaya mo ga na nge koloma.

²⁸ Kina dolomake ti, ti mii k̄eyi. Boko'ba ëdi ki'di n̄ere löbu abo zize ame kinza kiyaya dë ne. Doroke bo Boko'ba ti dumötuke bo kɔzɔ aka'dɔkɔ abo.

²⁹ Römøyi bo Boko'ba ze na rɔ pa'do ma kitene wa kudi 'doyi.

13

Ndose

¹ Ö'bōke ti n̄buru tɔ'c löndö ye ga.

² Kinza kolake gɔ tota bɔ lōwō rɔ n̄ba dë. Römøyi ya mɔtɔ ga pele ota malayika 'deni rɔ n̄ba kinza ma kikali gɔmo.

³ Omerike ya ma tön̄e ga koloma mii maboso ne te, n̄gi kɔzɔ iya te kpe na mii maboso tinni tara. Omerike ya ma tön̄e ga mii gomɔ ne te, n̄gi kɔzɔ iya te kpe na 'deni mii gomɔ kɔzɔ 'benni tara.

⁴ Rɔ kogbe ki'di lende mo k̄edī rɔ ma koro. Mē'dë ni ti 'ja kinda'ba ga lende mo laka. Römøyi Boko'ba ëdi kodɔ karama dɔ bɔ yeri ni kada mɔtɔ.

⁵ Kinza kö'bō dë tombi dökü'di yi gɔ lende 'ba giriſi. Wa ame k̄eddi 'deni timo i'di lende mo

kɔ'bɔ yi. Römöyi Boko'ba iya 'deni te, "Minza mola yi. Minza milagi di röyi."

⁶ Kina dolomake ti, ti mi këddi gɔ diyake te, "Nere Boko'ba na rɔ bo kɔnyi ma. Minza mere kpe. Bilaka lesi inza kɔ'bɔ to'dɔ ɔtɔ zö."

⁷ Omerike bɔ dɔ kanisa ma mɔlo tönɛ ga koloma rɔ tiya laja 'ba Boko'ba ziye ne te. Loma 'bënni ga ti tölë mo, omerike te. Kina 'dɔ kinda'bake gbii kɔzɔ ma 'bënni tara mii ti'di dɔye gɔ lende 'ba Boko'ba.

⁸ Römöyi Yēsu Kurisitö uyii röni dë. Bo ö'bö 'deni tara tipiyara ene gbii tara tɔne nduwë nbö rɔ nburunjburu.

⁹ Kinza kolake dɔ kupö akiyandi ma löwö mɔtɔ ga dë kotɔ ye yaga di mii kɔri. A ma 'dɔ ki'di dökii'di këddi ziye na rɔ lende këyi 'ba Boko'ba. Dölëti gɔ lende 'ba akonyo naga nima okɔnyi lijë bɔtɔ bɔ koro mo ga dë du te.

¹⁰ Ma 'beze dëdike 'deni ti kpa közii ki'di zi Boko'ba ame lijë bɔ akumu mo tönɛ ga mii rö mo yayi ne kosa akonyo mo dë du te kpenni.

¹¹ Bo akumu ma löbu 'bënni mo ga ö'bö to'de roma yéri na mii gɔ bi ma koro mo rɔ kpa közii ki'di zi Boko'ba gɔ lende kënyé 'ba bilaka. Tine yida mo ojma nbö yaga mökö di mii taya 'bënni mo.

¹² Kina me 'deni gbii tara, Kurisitö ölé 'deni nbö mökö yaga di mii gawo 'dɔ roma bo kurögö bilaka pili yaga kɔpo.

¹³ Kina ti, dënyi'ke dɔdɔke yaga di mii taya 'ba bɔ mo ga darike zi bo 'dɔ laŋa tönɛ kodɔ rɔ bo ne kodɔ gbii rɔze.

¹⁴ Römöyi dinzake ti gawo ma ɳburu mī døyayi bine. Dëdike rɔ toma gawo ame këdi kako 'jaa kada mɔtɔ ne.

¹⁵ Kina ti, gɔ lende 'ba Yësu dö'böke ti ɳburu tilélu Bɔko'ba. Akilélu na rɔ kpa közï ki'di 'beze 'ba ya ma këdi kïdékï bo rɔ ɳere naga.

¹⁶ Tine kinza kola gɔ to'dɔ lende laka ti tokɔnyi bilaka dë römöyi kina rɔ kpa közï ma kiyeyi dökï'di Bɔko'ba.

¹⁷ Ya ame ga mbiri rɔ bɔ døye mī kanisa ne, uwöke dɔmo. Lijë na këdi konjɔ gɔye römöyi lijë na ti kiyëti go lende 'be ga kada mɔtɔ kɔmɔ Bɔko'ba. I'dike lijë ko'dɔ ndɔbɔ nime ti mī këyï kinza meri gɔ lende 'ba kinza tuwö dönni. Römöyi ma tara inza kokɔnyi ye.

¹⁸ Umötuke nduwë gɔze. Dikali ɳgi dinza rɔ to'dɔ lende kënyë, tine do'dɔkɔ loma ze gɔ kö'bö rɔ ma laka.

¹⁹ Kina ma rɔ dɔ kiteli mo mititi ye pili 'dɔ kumötuke gɔma gɔ Bɔko'ba kileki ma welo ziye yayi.

Mötū

²⁰ Ee, bo Bɔko'ba bɔ lende liya kokɔnyi ye. Bo na kombi Yësu ɳere ze bɔ kɔnyi ma löbu koja yaga di mī tölë gɔ lende 'ba roma Yësu ame lömu ma ɳburuɳburu abo kɔrɔ 'deni ɳburu dɔmo ne.

²¹ Bo ki'di lende laka abo ti pili ziye to'dɔ ako'dɔkɔ abo. Bo ki'di Yësu Kurisitö ko'dɔ ndɔbɔ mize 'dɔ dïyeyike dökï'di bo. Rɔ löbu këdi zi bo Yësu nduwë rɔ ɳburuɳburu. Amini.

²² Löndö ma ga, mugu wa naga nime 'deni ti'di dökï'di këddi timo ziye. Moma'jo rɔma ziye,

uwöke dəmo ti mii këyi römöyi lende mo ka le
ŋgi mbowa.

²³ Mi'di ame ziye tikali mo, ope löndö ze
Timatiyo 'deni yaga di mii maboso. Ədə bo kömö
gürü naga nime zö bine, ti dari kɔtɔ ti bo ziye yayi.

²⁴ Umötöke bɔ dɔ kanisa ma yayi naga nima
pili ti möyii ma ti bilaka 'ba Bɔko'ba pili. Bilaka
ma Italiya umötö ye.

²⁵ Lende këyi 'ba Bɔko'ba koloma tiye pili.

Jur M ödö

**Jur Modo: Ndose K ö d ö Laka, Buku 'ba Tisaki ni T ö d ö
to Lömu La'ja 'Ba Y è s u Kurisítö Nere Ze New
Testament⁺**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Jur M ödö

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source
files dated 26 Apr 2025
4cdbc69b-5207-55d8-8df2-e743cba8dc07